

Pierwszy na Śląsku lęg pary mew żółtonogich *Larus fuscus* First breeding record of a Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus* pair in Silesia

Marcin Przymencki

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
ul. Odrowąża 24, 05-270 Marki
e-mail: marcin.przymencki@otop.org.pl

Klaudia Litwiniak¹, Paweł Grochowski², Joanna Pomorska-Grochowska³

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław
¹e-mail: kklitwiniak@gmail.com
²e-mail: merula@wp.pl
³e-mail: joanpomorska@wp.pl

Podczas kontroli kolonii lęgowej mewy białogłowej *Larus cachinnans* na Zbiorniku Mietkowskim (50.951905, 16.598952) (Przymencki i in. 2021) dnia 8.05.2021 stwierdziliśmy dwa dorosłe osobniki mewy żółtonogiej *Larus fuscus* latające nad wyspą z kolonią i odpoczywające na wodzie. Ptaki nie wykazywały wówczas oznak zaniepokojenia. Dnia 6.06.2021 w trakcie obrączkowania piskląt mew białogłowych zaobserwowaliśmy jednego osobnika mewy żółtonogiej, który zaniepokojony latał nad wyspą. W pewnym momencie ptak wylądował wśród wysokiej roślinności. Kiedy jeden z obserwatorów podszedł do tego miejsca, zerwały się dwa osobniki tego gatunku. W tej okolicy znaleziono wówczas 6 gniazd dużych mew z jajami. Po

około godzinie obserwator ponownie podszedł w to miejsce i spłoszył dwie mewy żółtonogie, jednak nie zlokalizował ich gniazda, ponieważ uniemożliwiła to wysoka roślinność. Po zakończeniu prac obrączkarskich zespół odpłynął z wyspy, a nad kolonią nadal latały mewy żółtonogie (fot. 1). Później ptaki usiadły w tym samym miejscu co wcześniej. W tym momencie zespół obserwując ptaki z łodzi zlokalizował gniazdo tej pary. Następnie, po podpłynięciu do wyspy oznakowano je. Znajdowało się ono na największej wyspie na zbiorniku, na obrzeżu kolonii mewy białogłowej.

W dniu 8.06.2021 zespół ponownie skontrolował kolonię, głównie w celu udokumentowania lęgu mew żółtonogich. Przy wcześniej odnalezionym

Tabela 1. Wymiary jaj pary mewy żółtonogich gniazdujących na Zb. Mietkowskim w roku 2021. Objętość jaj wyliczono ze wzoru z pracy Harris'a (1964)

Table 1. Egg measurements of the Lesser Black-backed Gull pair nesting on Mietków Reservoir in 2021. Egg volumes were calculated with the use of a formula provided by Harris (1964)

Jajo Egg	Długość (mm) Length (mm)	Szerokość (mm) Width (mm)	Objętość (cm ³) Volume (cm ³)	Masa (g) Mass (g)
A	68,2	47,1	72,0	72,6
B	67,6	46,8	70,5	69,4
C	69,1	45,3	67,5	71,1

gnieździe postawiono dwie fotopułapki (na ok. 30 minut), które nagrały siadającego na nim dorosłego osobnika (fot. 2). Wykonano pomiary jaj oraz oznaczono stopień rozwoju zarodków i sekwencję ich zniesienia za pomocą metody zanurzeniowej (Hays i LeCroy 1971, Wesołowski i Czapulak 1993, Neubauer 2005), a także na podstawie charakterystycznego dla ostatniego w lęgu jaja (C) wzoru plam (Chamberlin 1977, Neubauer 2005). Następnie podjęto próbę schwytania inkubującego ptaka za pomocą klatki nagniazdowej, co jednak nie przyniosło spodziewanego efektu.

Gniazdo opisanej pary było niskie (ok. 4 cm), znajdowało się w małym dołku i było zlokalizowane przy kępie trawy o wysokości ok. 40–50 cm (fot. 2). Pomiary jaj wykonano za pomocą suwmiarki zegarowej (z dokładnością do 0,1 mm), zmierzono wówczas ich długość i szerokość, a także masę za pomocą wagi jubilerskiej. Ich wymiary znajdują się w tabeli 1. Stwierdzenie lęgu uzyskało pozytywne orzeczenie Komisji Faunistycznej (nr 17274).

Dnia 12.06.2021 wykonano kontrolę lęgu spodziewając się wykłutych już piśkląt. W gnieździe nadal znajdowały się jaja, w związku z tym ponownie podjęto próbę schwytania dorosłego ptaka na gnieździe, tym razem z sukcesem. U schwytanego ptaka zmierzono: długość całkowitą głowy – 113,0 mm, wysokość dzioba w podcięciu – 15,9 mm, najmniejszą wysokość dzioba – 14,4 mm, długość dzioba – 51,3 mm, długość skoku – 58,7 mm, a także masę – 779 g. Dzięki uzyskanym wymiarom ptaka oznaczono jako samicę (Hallgrímsson i in. 2016). Przynależność podgatunkowa samicy mewy żółtonogiej, pomimo wykonania szczegółowych pomiarów biometrycznych, pozostała nieznana. Z uwagi na kolor płaszcza ptak najprawdopodobniej należał do podgatunku *graellsii*. Jednak z powodu dużej zmienności osobniczej ptaków z tego podgatunku oraz podgatunku *intermedius*, dokładne określenie przynależności podgatunkowej schwytanego osobnika bez wiadomości o jej pochodzeniu jest niemożliwe. Partner oznakowanego osobnika również posiadał jasny płaszcz

Fot. 1. Jeden z osobników mewy żółtonogiej z pary lęgowej w kolonii na Zbiorniku Mietkowskim, 6.06.2021 (fot. M. Przymencki)

Photo 1. An individual from the Lesser Black-backed Gull pair breeding in Mietków Reservoir, 6.06.2021

Fot. 2. Gniazdo mew żółtonogich. Zbiornik Mietkowski, 6.06.2021 (fot. K. Litwiniak)

Photo 2. The nest of Lesser Black-backed Gulls. Mietków Reservoir, 6.06.2021

i wykazywał cechy podgatunku *graellsii/intermedius*.

Kilka dni później – 15.06.2021 stwierdzono w gnieździe dwa wyklute pisklęta z jaj A i B. Ptaki zaobrączkowano stalowymi obrączkami ornitologicznymi typu E, mocując plastelinę między wewnętrzną ścianką obrączki a skokiem pisklęcia (Przymencki 2020). Jedno z piskląt wykluło się w dniu kontroli i obrączkowania, a drugie dzień wcześniej. Wykonano pomiary biometryczne, które wynosiły odpowiednio: długość całkowita głowy – 46,7 mm i 48,8 mm, długość skoku – 24,4 mm i 26,1 mm, masa – 57,4 g i 51,2 g. Wygląd obydwu piskląt nie odbiegał od fenotypu piskląt mew z kompleksu mewy srebrzystej.

W dniu 13.07.2021 odnaleziono zaobrączkowane wcześniej pisklęta mew

żółtonogich i założono im plastikowe obrączki ułatwiające odczytywanie z odległości. Oba ptaki były wówczas w wieku 29 i 30 dni. Rosły im pióra okrywowe ciała oraz lotki i sterówki. Pisklęta były w dobrej kondycji, znajdowały się w promieniu 8 metrów od gniazda.

Pierwszy łęg mewy żółtonogiej na obszarze Polski stwierdzono w 1987 r. na jez. Gardno (woj. pomorskie; Pajkert i in. 1992 w: Stawarczyk i in. 2017). Oprócz tego przypadku łęgi par tego gatunku obserwowano jeszcze sześć razy: jeden łęg k. Karsiboru pod Świnoujściem w 1991 r., trzy łęgi w Kępie Nadbrzeskiej w powiecie otwockim w 2009 r. oraz dwa łęgi na Zb. Włocławskim w latach 2012 i 2013 (Sikora i in. 1992, Stawarczyk i in. 2017). Jest to zatem ósmy przypadek gniazdowania pary mewy żółtonogiej w Polsce. Pozo-

Fot. 3. Schwytna samica mewy żółtonogiej, Zb. Mietkowski, 12.06.2021 (fot. M. Przymencki)

Photo 3. The female of Lesser Black-backed Gull captured on Mietków Reservoir, 12.06.2021

stałe przypadki dotyczą par mieszanych z ptakami należącymi do grupy dużych mew (m.in. Zagalska-Neubauer i Neubauer 2007, Orłowski i Kołodziejczyk 2014). Ostatnie z nich stwierdzono w dolinie środkowej Wisły. W 2018 r. w Kępie Nadbrzeskiej jeden osobnik gniazdował w parze z mewą białogłową (Komisja Faunistyczna 2019). W tym roku stwierdzono także pierwszy w kraju lęg tego gatunku na dachu budynku w dzielnicy Mokotów w Warszawie (zaklasyfikowany jako prawdopodobny; Rapczyński i in. 2021). W latach 2020 i 2021 w tym samym miejscu prawdopodobnie ten sam osobnik gniazdował w parze z ptakiem wykazującym cechy mieszańca mewy srebrzystej *L. argentatus* i mewy żółtonogiej (gniazdowanie pewne; Komisja Faunistyczna 2021, Rapczyński i in. 2021).

W Śląskim Regionie Ornitologicznym do tej pory odnotowano trzy lęgi mewy żółtonogiej, wszystkie na Zb. Mietkowskim. W 2011 r. obserwowano lęg pary mieszanej z mewą białogłową, a w 2012 r. gniazdowanie dwóch par mieszanych: z mewą białogłową i mewą romańską (Orłowski i Kołodziejczyk 2014). Opisyany lęg jest zatem pierwszym przypadkiem gniazdowania pary mew żółtonogich na Śląsku.

Podziękowania

Pragniemy serdecznie podziękować Emilii Brzęk i Adriannie Muszyńskiej, które pomagały w pracach obrączkarskich i były obecne w trakcie odkrycia opisanego w tej pracy lęgu. Dziękujemy także Albertowi de Jong oraz Marsowi Muusse za pomoc w próbie oznaczenia podgatunku gniazdujących osobników.

Summary

In 2021, a pair of Lesser Black-backed Gulls *Larus fuscus* was found nesting in a colony of Caspian Gulls *L. cachinnans* on Mietków Reservoir (Lower Silesia, SW Poland; 50.951905, 16.598952). The nest was located next to a cluster of grass and contained 3 eggs. On June 14–15th, two chicks hatched; hatching from the last egg was not confirmed. It is the first case of a pair of Lesser Black-backed Gulls breeding in the Silesian Ornithological Region. So far, only mixed pairs with the Caspian Gull and the Yellow-legged Gull *L. michahellis* have been found in the region.

Literatura

- Chamberlin M.L.** 1977. Relationship between egg pigmentation and hatching sequence in the Herring Gull. *Auk* 94: 363–365.
- Hallgrimsson G.T., Helgason H.H., Palsdottir E.S., Palsson S.** 2016. Sexing adult and fledgling Lesser Black-backed Gulls from morphometrics. *Ringling & Migration* 31: 68–73.
- Harris M.P.** 1964. Aspects of the breeding biology of the gulls *Larus argentatus*, *L. fuscus* and *L. marinus*. *Ibis* 106: 432–454.
- Hays H., LeCroy M.** 1971. Field criteria for determining incubation stage in eggs of the Common Tern. *The Wilson Bulletin* 83: 425–429.
- Komisja Faunistyczna.** 2019. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2018. *Ornis Polonica* 60: 125–160.
- Komisja Faunistyczna.** 2021. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2020. *Ornis Polonica* 62: 113–148.
- Neubauer G.** 2005 msc. Hybrydyzacja i ekologia rozrodu mew z kompleksu mewy srebrzystej-białogłowej *Larus argentatus-cachinnans* na Zbiorniku Włocławskim. Praca doktorska. Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń.

Orłowski G., Kołodziejczyk P. 2014. Pierwszy przypadek hybrydyzacji mewy żółtonogiej *L. fuscus* z mewą romańską *L. michahellis* w Polsce i kolejne lęgi mieszane mewy żółtonogiej i mewy białogłowej *L. cachinnans*. *Ornis Polonica* 55: 69–72.

Przymencki M. 2020 msc. Wybrane aspekty ekologii rozrodu mewy białogłowej *Larus cachinnans* na Zbiorniku Mietkowskim. Praca magisterska. Uniwersytet Wrocławski.

Przymencki M., Litwiniak K., Zagalska-Neubauer M., Neubauer G. 2021. Ekologia rozrodu i liczebność mewy białogłowej *Larus cachinnans* na Zbiorniku Mietkowskim w latach 2019–2020. *Ornis Polonica* 62: 169–188.

Rapczyński J., Litwiniak K., Przymencki M. 2021. The first records of roof-top nesting by Caspian Gulls *Larus cachinnans* in Poland with reference to other cases in Europe. *Ornis Polonica* 62: 243–249.

Sikora A., Cenian Z., Mokwa T., Półtorak W. 1992. Kolejny lęg mewy żółtonogiej (*Larus fuscus*) w Polsce. *Notatki Ornitolologiczne* 33: 167–168.

Stawarczyk T., Cofta T., Kajzer Z., Lontkowski J., Sikora A. 2017. Rzadkie ptaki Polski. Studio B&W Wojciech Janecki, Sosnowiec.

Wesołowski T., Czapulak A. 1993. Kartoteka Gniazd i Lęgów. Instrukcja dla Współpracowników. Uniwersytet Wrocławski.

Zagalska-Neubauer M., Neubauer G. 2007. Lęg mieszany mewy żółtonogiej *Larus fuscus* i mewy srebrzystej *L. argentatus* na Zbiorniku Włocławskim. *Notatki Ornitolologiczne* 48: 137–139.